

Het Polderhuis Blad

Informatieblad over Westkapelle

NUMMER 29

NOVEMBER 2005

Oplage 1400, incl. buitengebied

Redactieadres: Kon. Julianastraat 19, 4361 EA Westkapelle

De zangavonden starten weer!

Op veler verzoek en niet meer weg te denken! 25 oktober '05 was de eerste van het nieuwe seizoen in Restaurant Batavia.

Komende avonden:

22 november '05: Restaurant Fontein

17 januari '06: Koffiehuis

16 februari '06: Restaurant Batavia

21 maart '06: Koffiehuis

Iedereen is welkom op deze avonden, we beginnen om 20.00 uur. Er zijn geen kosten aan de avonden verbonden, behalve voor de consumpties die u gebruikt.

In het kader van de Koninginnedag organiseren we op veler verzoek weer een zangavond op 29 april, in Westkapelle Herrijst.

De geschiedenis van Westkapelle in een notedop

De geschiedenis van Westkapelle heeft veel hoogte- en dieptepunten gehad. In het museum maakt u kennis met al die facetten. Het nieuwe boek 'Polderhuis Westkapelle' doet dat nog eens dunnetjes over. Alle belangrijke en historische onderwerpen komen in het boek aan bod, uiteraard met foto's uit de oude doos en nieuwe foto's van verschillende mooie hoekjes in het Polderhuis. De teksten zijn in vier talen, elk met een eigen kleur zodat het toch makkelijk leest voor iedereen. Dit mooie boek (met harde kaft) is een aanwinst in uw boekenkast en kost slechts 14 euro! Ook een prachtig geschenk voor iemand anders in verband met de komende Feestdagen.

Prijswinnaars puzzel Folklore

De afgelopen zomer was er in het Polderhuis de expositie "Op z'n boers". Een onderdeel ervan was een puzzelwedstrijd voor kinderen. De doos met oplossingen zat propvol! Veel kinderen hadden het goed. Onder hen zijn drie prijswinnaars getrokken: Yvette Dirven uit Oost-Souburg, Milene Houmes en Chantal Pouwelse, allebei uit Westkapelle. De winnaars hebben een prachtig boek over schelpen gekregen.

Sterrenclub

De zomer zit er op, het wordt weer tijd voor een nieuw seizoen Sterrenclub. Dit jaar in een nieuw jasje. Er zijn allerlei korte cursussen waarvoor kinderen uit groep 6, 7 en 8 zich kunnen opgeven. Cursussen van twee middagen tot zelfs acht middagen! Op deze manier kunnen meer kinderen meedoen aan de activiteiten. Bovendien doe je alleen mee met de dingen die je echt leuk vindt. De Westkappelse kinderen hebben een inschrijfformulier gekregen voor de eerstkomende periode met o.a.: tekenen, breien, schilderen, potten bakken, sieraden maken en koken. Na januari komen er nog nieuwe cursussen bij, zoals zingen en toneel.

Wasschappelse dag: Vikingendag

De Wasschappelse Dag 2006 zal in niets lijken op die van de afgelopen jaren. Aanleiding hiervoor is ons contact met de Stichting Karolingse Burg uit Oost-Souburg. Deze organisatie heeft een aantal bijzondere voorwerpen uit de Vikingentijd voor ons te leen. Een daarvan is een originele bijboot van een Vikingschip. Deze boot wordt momenteel gerestaureerd in Goes en komt in juni 2006 naar het Polderhuis evenals een aantal andere vondsten. Wij zijn hier erg blij mee, het zijn bijzondere aanvullingen voor ons museum. Half juni komt de boot en we koppelen dat aan de Wasschappelse Dag nieuwe stijl: themagericht, op andere dagen in het jaar en zoveel mogelijk in samenwerking met andere organisaties.

Wie Weet Fotovraag

Opnieuw een fotoprijsvraag. De foto dateert van 1945 en is gemaakt door N. Flipse-Roelse. De vraag luidt: *wat voor machine is dit en wat is de naam?*

U kunt uw antwoord in de bus doen bij het secretariaat (Julianastr.19) of via de E-mail: info@polderhuis-westkapelle.com
Uit de goede inzenders wordt een naam geloot voor een waardebon van € 15,-
Deze prijs wordt ter beschikking gesteld door J. Westerbeke.

Polderhuis Blad 2006

Het is inmiddels het zesde jaar dat het Polderhuis Blad wordt uitgegeven. We hebben veel trouwe lezers binnen en buiten Westkapelle en ook regelmatig gastschrijvers. Omdat we zes maal per jaar verschijnen en een beperkt budget hebben zijn de edities dun. Dat is jammer omdat we meestal te veel kopij hebben. Soms kan een bijdrage van iemand anders niet geplaatst worden omdat het blad al 'vol' is. De redactie heeft daarom besloten naar een ander systeem over te stappen: kwartaaluitgave met meer ruimte voor redactioneel werk. Dat betekent dat er 4 maal per jaar een dikker Polderhuis Blad in de bus valt.

Het Kalendernieuws vervalt (we zijn dan steeds te laat of veel te vroeg). Op de website van de stichting blijft het Kalendernieuws echter gehandhaafd. In het nieuwsraam tegen het woonhuis van het Polderhuis hangt ook steeds informatie over nieuwe activiteiten. Dus blijft u vooral informatie sturen, die plaatsen we op de website en hangen op in het Nieuwsraam. De eerstvolgende editie komt in maart 2006 en vervolgens begin juli. Heeft u kopij, stuur het dan op (zie Colofon, pagina 8).

Wijziging ondernemerschap

De ondernemers (Ronald van de Sande en Sebastiaan Mekes) hebben te kennen gegeven dat zij willen stoppen met het exploiteren van het Polderhuis. Als reden is opgegeven dat het hebben en runnen van twee bedrijven als te arbeidsintensief wordt ervaren. Omdat zij Kas-teel van Batavia als hun hoofdtak beschouwen, is door hen besloten om de opgave voor het museum terug te geven aan stichting Zee-front. In gemeenschappelijk overleg is afgesproken om het contract op 1 november te ontbinden.

Eigen beheer

Aansluitend heeft Stichting Zeefront besloten om niet naar een andere exploitant uit te kijken, maar vanaf genoemde datum de exploitatie onder eigen verantwoordelijkheid voort te zetten.

De samenwerking met Stichting Polderhuis was en blijft essentieel in de formule. Stichting Zeefront moet natuurlijk nog een aantal zakelijke aspecten regelen, waarvoor men minstens een maand nodig heeft om het op de rails te krijgen. De bezoeker zal van dit alles echter niets merken, omdat het museum gewoon door blijft draaien. Als er meer duidelijkheid is zal Stichting Polderhuis een informatie avond houden voor huidige en nieuwe vrijwilligers. Deze avond zal uiterlijk half november worden gehouden en bekend worden gemaakt via een brief en een aanplakbiljet in het nieuwsraam van het Polderhuis.

Sympathisanten

Onderstaande bedrijven ondersteunen het werk van Stichting Polderhuis van harte door zich sympathisant te noemen. Ook uw bedrijf kan hier voor een financiële vergoeding genoemd worden. Sympathisanten Camping Zuiderduin Hengelsport en Minikraanverhuur Minderhoud.

Sauer & Oonk

de huisnotarissen van Stichting Polderhuis en Stichting Zeefront, ondersteunen beide stichtingen steeds met woord en daad. Terecht notarissen waar je trots op kunt zijn.

**Badhuisstraat 181 te Vlissingen,
telefoon 0118 418110**

Moon over Bartstreet

Opnieuw een bijdrage van onze free-lance auteur Jan Kaland.

*There's a moon over Bourbon Street tonight
I see faces as they pass beneath
the pale lamplight
I must love what 's destroyed and destroy
the thing I love
Oh you'll never see my shade or hear
the sound of my feet
While there's a moon over Bourbon Street*

Sting

Mijn roots liggen in 't Bartstraetje. Alleen, het straatje werd al voor mijn geboorte door bommengeweld weggevaagd en ik heb het dus nooit gekend. Hoe kan het dan, dat ik bij het horen van het Bourbon Street-liedje steeds aan die Westkappelse straat moet denken? Trouwens, ook Bourbon Street ken ik alleen van horen zeggen want deze beroemde straat ligt in het hartje van het onbereikbare New Orleans. Toen ik dat zo aan het overpeinen was trof Bourbon Street een soortgelijk lot als ooit onze Bartstraat. Geen bommen, maar de orkaan Katrina bracht verwoesting, watersnood en ontredde. Het zal toch niet zo zijn dat mijn hersenspinsels het lot over Bourbon Street hebben afgeroepen?

't Lieken warentig wèh Voedoe.

Het kan niet de tekst zijn, maar misschien wel de hartverscheurend klagende saxofoon in het liedje, die het drama van de Bartstraat voor de geest roept. Bourbon Street is de bakermat van de blues en de jazz.

Ik zou graag willen geloven dat ook de Bartstraat een muzikaal Walhalla was maar daarvoor heb ik weinig aanknopingspunten.

Ja, mijn grootvader heeft nog tuba geblazen in OKK en misschien waren er nog enkele blazers of mond-harmonica-spelers. Maar dat is toch te mager. Als er al een kleine link met de blues is, dan zijn het onze "aawerwesse" levensliedjes. De dijkwerkers uit de Bartstraat zongen die tijdens het werk en bij feestjes. En dat is toch eigenlijk niet principieel anders dan de worksongs van de slaven op de plantages van Dixieland. Hoewel, waar zij konden voortborduren op Afrikaanse ritmes en swing moesten wij ons behelpen met weinig meer dan de Driekesman als muzikale erfenis. Het zal er dus allemaal wel niets mee te maken hebben en dan blijft alleen de letter B in de straatnamen over. Want alliteraties doen me wel wat.

De Bartstraat, het is ondenkbaar dat die ook maar in iets heeft geleken op welke straat dan

ook. Het was een verbindingsstraatje tussen de Zuidstraat en de Noordstraat ongeveer op de plaats van de huidige Koestraat. Heel vroeger heette de straat Smidstraat omdat zij toegang gaf tot de stadssmederij. Later werd de straat door de volksmond omgedoopt. Kreeg Bourbon Street de naam van de koning van Frankrijk, zo werd de Bartstraat vernoemd naar ene Bartholomeüs Timp. Deze Bart was een marineman, die in de 2e helft van de 18e eeuw in Westkapelle was ingekwartierd. Hij vestigde zich in 1799 als schoenmaker definitief in "zijn" straat. Hoe zou het Bart van 't Bart verder zijn vergaan?

De Bartstraat, niet direct een straat die geweldig tot de verbeelding sprak. Geen bluescafé's, geen winkels met uitbundige etalages, geen staatmuzikanten, geen inspiratie voor kunstenaars, denkkelijk zelfs geen karretjes met oranje kalebassen. Alleen maar de buurt. Zó weinig in tel was de straat dat men de naam niet meer heeft laten terugkomen voor de bijna op dezelfde plaats gelegde nieuwe straat. Opmerkelijk want andere namen als d' Arke en Kloosterstraat zijn wel in ere hersteld, ook al liggen die straten ver van hun oorspronkelijke plaats.

De Bartstraat, verdwenen en bijna vergeten. En dat maakt me wat melancholiek en ontheemd. Tot de straat werd verwoest stond daar het ouderlijk huis van mijn vader. In één klap verdween dus ook een groot deel van de familiegeschiedenis. Diverse inwoners van de Bartstraat hebben het bombardement niet overleefd. Anderen keerden na de wederopbouw niet naar hun oude stek terug. Wij wel. En tegen beter weten in blijf ik de illusie koesteren, dat tijdens mijn jeugd de mensen in de

de buurt nog dezelfde waren als voorheen in de Bartstraat. Onze overbuurvrouw was immers Kee van 't Bart.

Ik ben dan weer beland bij de boeren-bedoe-ning van buurman Ko en bure Betje. U ziet het, bijna blindelings beginnen de B's van Bart en Bourbon door mijn bespiegelingen te bewe- gen. Wie zo dicht kan wel fietsen zonder licht. Buurman Ko van Jôp van Lou, een dorps- type uit de Westkappelle oertijd. Kleding, uiterlijk, cosmetica en communi- catie wogen in zijn bestaan niet extreem zwaar. Denkend aan Ko zie ik een traag paard voor een wagen door een winderige straat gaan, een transportfiets met een melkbus rammelend voorbij gaan. En, om met Aart van der Leeuw te spreken, als een schaduw volgde hem trouw de hond. Bij het tuinpad van mijn vader zie ik buurman Noach, de legendarische huis- slachter. Ik ruik de dampende warme broodjes van Foort. En even verder hoor ik de bedrijvigheid en de GMC's van buurman Jacob. Ik waan me weer tussen de rokerige conversaties in de scheer- winkel met Berkelmans schoenen, Van Ros- sems Troost, Rizla-voetbalplaatjes, schepen van Captain Grant en als je geknipt was een PK- kauwgommetje.

In mijn jeugd stikte het in de buurt van de babyboomers. En die hielden de mensen toen al wakker. Met altijd en overal jeugdactiviteiten en dat ergerlijke gevoetbal tegen het PZEM- kotje.

Alleen hier, op de baene van de onvol- prezen Ko van Jôp van Lou, werd het gaaischieten nagespeeld. Met pijl en boog schoot je onder luid gejuich melkflessen in scherven. De pijlen maakte je van suiker-rietstokjes van de "ries- vimme". Geen puntpijl maar met een koperen huls die de oorlog had achtergelaten. Er waren zelfs jongens bij die de toepasselijke liedjes konden zingen.

Straten zijn ook cultuur en verdienen respect. Bourbon Street moet en zal op den duur weer schateren in zijn oude luister en schetteren van zijn muziek, ook al bedreigt op dit moment een nieuwe hurricane de Amerikaanse kust. En, om ze toch maar weer in één adem te noe- men, met Bourbon Street moet ook de Bart- straat terugkomen. Ik hoop niet dat dit een al

te reactionaire gedachte is. Ik wil ook niet terug naar vroeger. Geen buis en boeze-roen, liever ook geen kalebassen, wel een straat met swing en beat. Hoe dan ook, m'n Bartstraat wil ik terug! Met de oude, in de geschiedenis gevestigde naam, en als het kan een beetje verbouwd, krijgt de Bart-straat een breed en mee-slepend leven. Aan veel dingen twijfel ik, daaraan niet.

21 september 2005
Jan Kaland

Bezoekers museum

Op 5 augustus 2005 bracht premier Jan-Peter Balkenende een bezoek aan het Polderhuis. In het gastenboek schreef hij: "Dit museum is een aanwinst voor Westkapelle en Walcheren. Zeer informatief en goed ingericht. Vroeger liep ik vaak op de dijk rondom de tank. Heel goed dat dit museum zo'n waardevolle blik op het verleden biedt."

In het gastenboek krijgen we veel reacties, van mensen uit allerlei windstreken.

Zoals:

"Na een verblijf van 2 uur in het Polderhuis begon mijn vader weer opnieuw. Bij sluitings- tijd werd hij weggestuurd. Een mooi museum!"

"Me è ier twêe uren rond 'elôope en ons nie verveeld."

"Ik heb veel geleerd, en mevr. Ada heeft me goed geholpen met mijn spreekbeurt!"

"Ook een Vlissinger kwam hier eens schu- men."

"Dont forget the Australians who died in Westkapelle."

"Geweldig! Ik heb zo genoten, vooral van de noodwoning. 'k Ben geboren in zo'n huis. Fan- tastisch initiatief. Dank je wel."

"Jack Holmes 47th Royal Marine Commando BLA. First here in 1st November 1944 now back at age of 79."

"Ich war vor 40 Jahren (damals 3 Monate alt) das erste mal in Westkapelle. Habe schon einigs von der Welt gesehen - aber hierher komme ich am liebsten immer wieder - dieses Jahr mit meinen eigenen Kindern. Danke fur dieses schöne Museum. Den Eiswagen miet der Holländerin in Tracht kenne ich selbst von damals - aus meiner kindheit - noch Danke."

Expositie "de dijkdichtingen op Walcheren in 1945"

In oktober 1944 hebben de geallieerden de dijken van Walcheren gebombardeerd met de bedoeling het eiland onder water te zetten (inundatie). Het eerste gat werd geslagen in de dijk bij Westkapelle, op 3 oktober 1944. Dat gat was echter niet breed genoeg om het hele eiland onder water te zetten. Vervolgens hebben de geallieerden de dijk nogmaals gebombardeerd en de dijk van Veere, de Nolledijk en de dijk bij Fort Rammekens (beiden in Vlissingen). De inundatie was nodig om Walcheren in handen te krijgen en was daarmee de aanzet tot de bevrijding van Walcheren en andere delen van Zeeland.

Na de komst van de geallieerden konden de bewoners van Walcheren eind 1944 gaan werken aan de dichting van de dijkgaten. Dat was in het begin heel moeilijk. Hartje winter (november, december en januari) en weinig materiaal en mankracht. De mensen die konden helpen kregen de eerste woonruimte aan de kust (in bunkers en noodbarakken). Grote machines en voldoende mankracht ontbraken, die moesten van buiten de provincie komen, maar daar waren ze nog niet bevrijd. Pas nadat de rest van Nederland was bevrijd (mei 1945) ging het sneller. Groot materieel en extra veel mensen konden komen helpen. Vanuit Engeland werden grote caissons hier naar toe gevaren, deze werden afgezonken en zorgden voor een aanzienlijk sneller proces. Nadat alle dijkgaten dicht waren kon het water worden weggepompt.

Op 12 oktober 2005 was het exact zestig jaar geleden dat het dijkgat bij Westkapelle gesloten werd. Voor ons de aanleiding om hier een expositie over te maken die op 12 oktober werd geopend. Er waren oud-dijkwerkers uit Westkapelle én Werkendam bij aanwezig. Er is onder andere een maquette te zien van de dijkdichting bij Westkapelle op het moment van de sluiting. Architect hiervan is Piet van Rooijen sr., hij kreeg hulp van o.a. Piet Verstraate, Piet Brasser, Bram Provoost, Kees van Breda, Jan Roelse, Jakko Westerbeke en Piet Minderhoud.

Van het Biesbosch Museum in Werkendam hebben we een originele wiepenstelling in bruikleen, evenals een filmpje over het maken van een wiep (belangrijk onderdeel van zinkstukken), een miniatuur zinkstuk, een kooikist met werkkleding en persoonlijke attributen van een van de vele arbeiders uit Werkendam. Verder is er informatie in drie talen (met veel

foto's) over de organisatie en het proces van dichting van de 4 dijkgaten.

Gereedschappen en werkkleding, aquarellen van de verschillende dijkgaten, een filmpje over de inundatie en de dichting van de dijken maken de expositie compleet. De expositie blijft een jaar staan en gaat daarna voor een nog te bepalen periode naar het nog op te richten ontmoetingscentrum Bevrijding Ramskapelle in België.

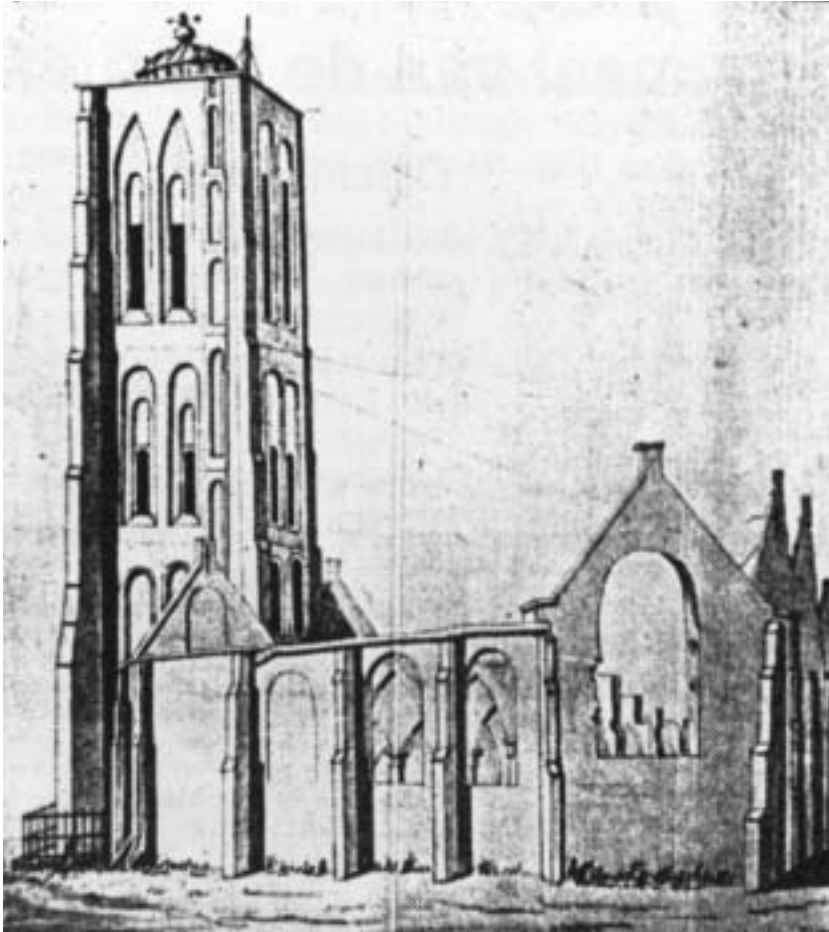

Rijswerkers maken een zinkstuk. Foto: Het Biesbosch Museum.

Westkappels Koor op internet

Het Westkappels Koor heeft inmiddels een eigen website. Een leuke site met veel informatie. Neemt u ook een kijkje op www.hetwestkappelskoor.nl

men met de stichting en toestemming gegeven om regelmatig stukjes uit dat boek te publiceren in het Polderhuis Blad. Hier zijn wij natuurlijk erg blij mee!

Torenbrand

“Op Den 24 Februarij 1804 Een Zwaare Buije opkoomende uijt den Noord Westen den Welke Een Vreeselijke Sneevlugt van Zig Gaf, en onder alles ontstond uyt de Zelve Een Zwaaren donderslag de Welke den Tooren van Westcapelle heeft Getroffen En door den Zelfen donderslag, onstond Een brand in den Top der Tooren des avonds om alf vijf uree, En de Zelfen brand was des avonds om agt uren door den ijver der burgers En met de helpende hand van den Heere Geblust is”

Vertaald:

Op 24 februari 1804 kwam er een zware bui uit het Noordwesten. Het was een zware sneeuw (?) bui met weinig zicht en er kwam een zware donderslag. Die donderslag trof de toren van Westkapelle waardoor er 's avonds om 16.30 uur brand uit brak op de top van de toren. De brand was 's avonds om 20.00 uur geblust dank zij de hulp van de burgers en de helpende hand van de Heer.

Kerkbrand

“In de nagt van 14 op 15 maart 1831 ontdekte om 23.30 uree brand in den Tooren te

WestKapelle en was op t ogenblik zoo heevig dat de zelve niet was te Blussen en brande geheel zijn houte werk uijt en vervolgens om 2.30 uree vatte den Brand de kerke en het gevolg daarvan was, dat alles wat aute Werk was behalven het geen er uijt gehaald is, is alles verbrand.”

Vertaald:

In de nacht van 14 op 15 maart 1831 ontdekte men om 23.30 uur brand in de toren in Westkapelle. De brand was zo fel dat hij niet geblust kon worden waardoor het houtwerk in de toren volledig afbrandde. Om 02.30 uur vatte de kerk vlam. Het gevolg is dat alles wat van hout was verbrand is, behalve de dingen die uit de kerk gehaald zijn.

Napoleon

“Op den 12 Julij achtien hondert En drie dan hebbe ik in de Gelegenheid geweest om den Eersten Consul bonnapart te zien de Wijl hij daar zijg heeft vertoond Te Vlisfing Leevens-Groot in persoon
L W Roelse”

Vertaald:

Op 12 juli 1803 ben ik in de gelegenheid geweest om de 1e Consul Bonnaparte te zien omdat hij op die dag persoonlijk in Vlissingen is geweest.

L.W. Roelse

